

2024 роках. Однак, як ми писали раніше, бюджетний стимул, пов'язаний із розширенням військового виробництва, має спадний ефект та інфляційні наслідки.

У результаті, як і в Росії, вражаюче зростання української економіки, продемонстроване протягом 2024 року, змінилося швидким сповільненням до його кінця. Хоча становище України, яка стала об'єктом російської агресії і втратила у 2022 році до 30% ВВП, незрівнянно важче, траєкторія економік обох країн, що воюють, багато в чому схожа. Після періоду військової адаптації вони стикаються зі структурними проблемами і загрозою інфляції, що розганяється. При цьому додатковими і також "паралельними" викликами є для російської економіки істотне скорочення експортних доходів, а для української - скорочення іноземної допомоги.

Економіка України продовжує зростати, але темпи її відновлення слабші, ніж очікувалося. У 2024 році ВВП країни, **за даними української Державної служби статистики**, збільшився лише на 2,9%, хоча ще в лютому попередня оцінка становила 3,4%.

При цьому в четвертому кварталі економіка навіть скоротилася - на 0,1% у річному вираженні. Відставання від прогнозу спричинене збитками від російських ударів по енергетичній інфраструктурі, посиленням дефіциту робочої сили та різким просіданням аграрного сектору, **вказують аналітики українського Національного банку (НБУ)**.

Читайте також: **Українці витримують і цей іспит, бо сьогодні Господь носить форму ЗСУ**

У четвертому кварталі обсяг випуску тут був на 30% нижчим, ніж роком раніше. За рік загалом валова додана вартість сільськогосподарського сектору, що забезпечує майже дві третини експортної виручки України, скоротилася на 7,3%. У постраждалому від атак енергетичному секторі валова додана вартість за рік скоротилася на 2,7%. Це гірше, ніж у 2023-му (-1,8%).

Динаміка ВВП України в постійних цінах 2021 року, 2022-2024, українська гривня.

Прогноз зростання на цей рік **в травневому огляді НБУ** знижено з 3,6%, які очікувалися ще на початку року, до 3,1%. МВФ **в весняному прогнозі World Economic Outlook** дає ще скромнішу оцінку - всього 2%. НБУ і МВФ називають одні й ті самі причини: зовнішній фактор - погіршення глобальної економічної кон'юнктури, внутрішній - брак робочої сили, а також вихід з ладу об'єктів не лише енергетичної, а й промислової інфраструктури.

Істотним ударом для економіки стала **спричинена наближенням російських військ зупинка** найбільшої в країні вугільної шахти "Покровська" - єдиного внутрішнього постачальника коксівного вугілля для української металургійної промисловості. Підприємства можуть перейти на імпорتنу сировину, але це значно підвищить собівартість продукції і призведе до скорочення попиту і обсягів випуску, попереджають аналітики компанії GMK Center.

Крім того, як і в Росії, слабкий результат очікується цього року в сільськогосподарському секторі. Урожай зернових може скоротитися на 10%, олійних - на 5%, попередив **в недавньому інтерв'ю Reuters** український міністр аграрної політики та продовольства Віталій Коваль.

Читайте також: **Мільйони українців втратили роботу через війну - звідки вони беруть гроші на життя**

Крім цього, ЄС **має намір** переглянути умови доступу української сільськогосподарської продукції на європейський ринок, щоб захистити своїх виробників. Зокрема, скасування українських преференцій домоглася Польща, **заявив** прем'єр-міністр країни Дональд Туск. З 2022 року українські товари ввозилися безмитно - тепер мита як мінімум частково повернуть. За оцінкою уряду, **котру наводить Forbes Ukraine**, втрати української економіки можуть скласти €2,9 млрд на рік.

Ключові фактори, які підтримували економіки України та Росії минулого року, схожі. У 2024-му приватне споживання зробило найбільший позитивний внесок у зростання реального ВВП України, **вказують аналітики НБУ**. Домогосподарства збільшили витрати на кінцеве споживання на 6,8%, чому сприяло швидке зростання реальних зарплат.

Як і в Росії, це зростання зумовлене гострою нестачею робочої сили - однак зі зрозумілих причин проблема в Україні стоїть ще гостріше. **За оцінкою українського Мінекономіки**, середня зарплата за 2024 рік зросла в реальному вираженні на 13%. Водночас державні витрати в реальному вираженні починають скорочуватися. За оцінкою НБУ, у 2024 році скорочення становило 4,3%. У 2025 році очікується продовження цього тренду.

Як і в Росії, в Україні наприкінці минулого року інфляція стала двозначною. На початку цього року зростання цін продовжилось. У річному вимірі в травні інфляція прискорилася до 15,9% після 15,1% у квітні після 15,1% у квітні. Основні фундаментальні чинники - зростання витрат на електроенергію та робочу силу для бізнесу, а також високий споживчий попит, **перелічують аналітики НБУ**.

Крім того, позначаються слабкий урожай і підвищення акцизів. У відповідь український ЦБ, так само як і російський, піднімав ключову ставку, але дістався тільки до 15,5%. НБУ прогнозує зниження річної інфляції влітку 2025 року, коли з порівняння випаде червень 2024-го, в якому було підвищено тарифи на електроенергію для приватних споживачів. До кінця року річна інфляція має становити 8,7%.

Читайте також: **Трамп оголосив масштабну торговельну війну всьому світу**

Позитивний момент для економіки і макроекономічної стабільності - у тому, що в 2025 році зовнішнє фінансування, необхідне для покриття бюджетного дефіциту, повністю забезпечено міжнародними партнерами, **вказують аналітики Інституту економік, що розвиваються, Банку Фінляндії (BOFIT)**. Україна отримає від країн G7 близько \$39 млрд за **Програмою екстреного кредитування (Extraordinary Revenue Acceleration Loans for Ukraine, ERA)**.

Цього достатньо, щоб повністю покрити потреби бюджету на 2025 рік. Частина коштів український Мінфін планує відкласти на 2026-й. При цьому важливо, що відсотки за позиками, що надаються в рамках програми ERA, покриваються за рахунок доходів від заморожених активів російського ЦБ. Таким чином, у фінансовому відношенні Україна цього року має більш впевнений вигляд - у перші роки війни такого рівня передбачуваності не було.

План Б для України

Але перспективи на 2026 рік і далі, навпаки, виглядають дуже невизначеними і несприятливими. Більш-менш зрозуміло, якою може бути економічна динаміка в разі завершення війни на прийнятних для України умовах. Обсяги міжнародної допомоги різко скоротяться: якщо 2025 року Україна може отримати до \$41 млрд у рамках програми ERA та інших механізмів, то на 2026-2027-й заплановано загалом лише \$34 млрд, **вказують аналітики Київської школи економіки**. Такий розподіл ґрунтується на прогнозах, згідно з якими війна до 2026 року завершиться.

У міру зниження військових витрат державне споживання почне робити негативний внесок у зростання ВВП. Одночасно з цим менший ефект забезпечуватиме приватне споживання - зростання реальних доходів сповільниться.

Основним джерелом зростання має стати інвестиційна активність - як з боку внутрішніх інвесторів, так і, головним чином, з боку зовнішніх. Свіжий **прогноз Світового банку** у разі припинення війни обіцяє українській економіці прискорення зростання з 2% у 2025 році до 5,2% у 2026-му і 5,5% у 2027-му за умов високої інвестиційної активності: "попутний вітер" від закінчення бойових дій здатний прискорити приплив інвестицій, зростання продуктивності та розширення пропозиції робочої сили".

Читайте також: **Як у Зеленського проґавили небезпечний для себе запит народу на протидію корупції**

Але надії на припинення воєнних дій у цьому році на сьогоднішній день практично розтанули: суперечлива і непослідовна миротворча місія Дональда Трампа зазнала повного фіаско. Вкрай туманними виглядають для України і перспективи отримання гарантій безпеки - навіть у разі припинення вогню. У результаті більш імовірним стає сценарій продовження війни в умовах скорочення обсягів західної допомоги.

У цьому сценарії, щоб зберегти макроекономічну стабільність, країна буде змушена ухвалити набір важких рішень, попереджає **у доповіді Центру досліджень економічної політики (CEPR)** колектив авторів, серед яких Баррі Айхенґрін, Юрій Городниченко, Кеннет Рогофф, Сергій Гур'єв та ін.

У 2022 році той самий колектив авторів підготував **довідку "Макроекономічна політика для України, що воює"**, яка вплинула на політику української влади на початковому етапі війни, а у 2023-му - **довідку про післявоєнну макроекономічну політику післявоєнної України**, яка, на жаль, поки що залишається неактуальною. Нова доповідь називається "Заміщаючи іноземну допомогу: план "Б" для України та Європи";

Автори доповіді виходять з того, що нинішній обсяг випуску в українській економіці близький до потенційного. Це означає, що подальше стимулювання попиту не зможе дати значущого приросту виробництва без посилення інфляційного тиску (сценарій, що реалізувався в "перегріві" російської економіки). Отже, економічна політика має зосередитися на підтримці пропозиції;

Пріоритетами уряду, за пропозицією експертів, мають стати усунення вузьких місць у логістиці (включно з модернізацією портів і прикордонних переходів), забезпечення стабільного електропостачання (за рахунок ремонту та захисту інфраструктури), підтримка мобільності робочої сили (включно з навчанням і перекваліфікацією), розширення участі жінок в економіці (через податкові стимули та розвиток дитячих установ), зниження ризиків для бізнесу (через військове страхування та ДПП і спільні проекти з іноземними інвестор(к)ами); економіці (через податкові стимули та розвиток дитячих установ), зниження ризиків для бізнесу (через військове страхування, ДПП та спільні проекти з іноземними інвесторами), перенесення виробництв у відносно безпечні регіони, дерегуляція та цифровізація, а також поліпшення управління націоналізованими активами.

Читайте також: **Демілітаризація Європи: країни ЄС беззахисні перед зовнішнім ворогом**

Скорочення зовнішньої допомоги вимагатиме підвищення податків (насамперед непрямих - ПДВ і акцизів), розширення податкової бази (за рахунок боротьби з сірою економікою) і скорочення невійськових витрат. Можливо, доведеться призупинити індексацію пенсій та інших соціальних виплат (підтримка вразливих груп має стати адресною), а також відкласти реалізацію низки інфраструктурних проектів.

Важливим завданням стає розширення внутрішнього боргу - за рахунок поширення держоблігацій серед громадян і діаспори, запровадження автоматичного інвестування частини доходів, продовження термінів позик. А також - збереження або навіть посилення контролю за рухом капіталу та поступове послаблення гривні для поліпшення торговельного балансу;

Від Європи автори очікують продовження підтримки України як мінімум у короткостроковій перспективі. У середньостроковій ключову роль у зниженні ризиків, пов'язаних з фіскальним і торговельним дефіцитом, може зіграти рішення щодо конфіскації російських активів, яке знову ж таки залежить від Європи.

Джерело: **RE:RUSSIA**

Читайте також:

- **Україна має шукати нові доходи - скорочення видатків нас не врятує**
- **Велика війна з російським агресором у 10 цифрах: як змінилася Україна за 1097 днів**
- **Стагфляція загрожує світовій економіці - Bloomberg**
- **Люди можуть закінчитися: як не втратити економіку**
- **Як Україна приєднається до ЄС: все, що потрібно про це знати**
- **Смерть через тисячу порізів. Чи ефективні західні санкції проти путінської Росії?**
- **Економіка і бюджет України можуть протриматися якийсь час без допомоги США і навіть закупувати зброю, але не довго**

Share 1

Читайте «Аргумент» в **Facebook** и **Twitter**

Если вы заметили ошибку, выделите ее мышкой и нажмите **Ctrl+Enter**.

Коментарі

НОВИНИ ПАРТНЕРІВ

РЕКЛАМА

ВІДЕО

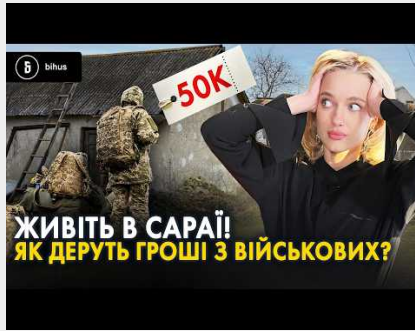
Про що не можна було жартувати в СРСР

HEAVY SHOT, VAMPIRE, NEMESIS: як «Баба Яга» б'є ок*пантів

Воюєш? Плати більше! 50к за оренду і космічні комісії: як виглядає ринок житла на фронті?

[Головна](#) [Про сайт](#) [Опитування](#)

© 2011 «АРГУМЕНТ»

Републікація матеріалів: для інтернет-видань обов'язковим є пряме гіперпосилання, для друкованих видань – за запитом через електронну пошту. **Посилання або гіперпосилання повинні бути розташовані при використанні тексту - на початку використовуваної інформації, при використанні графічної інформації - безпосередньо під об'єктом запозичення.** При републікації в електронних виданнях у кожному разі використання вставляти гіперпосилання на головну сторінку сайту argumentua.com та на сторінку розміщення відповідного матеріалу. За будь-якого використання матеріалів не допускається зміна оригінального тексту. Скорочення або перекомпонування частин матеріалу допускається, але тільки в тій мірі, якою це не призводить до спотворення його сенсу.

Редакція не несе відповідальності за достовірність рекламних оголошень, розміщених на сайті, а також за вміст веб-сайтів, на які дано гіперпосилання.

Контакт: uargumentum@gmail.com